

Με αφορμή τη σύνθεση των έργων Τέχνης

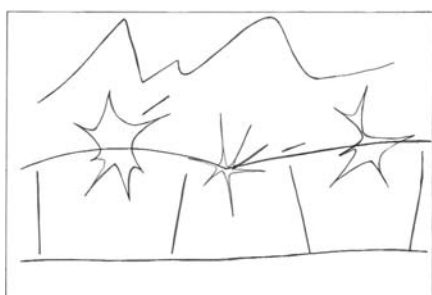
 Μπορείς να «δανειστείς» μια ιδέα από τη σύνθεση ενός έργου. Βάλε πάνω στο έργο ένα διαφανές χαρτί και προσπάθησε να βρεις με το μολύβι σου την οργάνωσή του, σημειώνοντας τα σημεία και τις γραμμές που τραβούν την προσοχή σου (εικ. 64, 67). Αντίγραψε τις γραμμές που βρήκες σ' ένα χαρτί, ξέχνα το έργο απ' όπου τις πήρες και ζωγράφησε πάνω στην ίδια σύνθεση ένα δικό σου θέμα.

 Κόψε ένα παλιό σου έργο και οργάνωσέ το ξανά. Κόλλησε τις μορφές σε καινούριες θέσεις και συμπλήρωσέ το με χρώματα, λαμβάνοντας υπόψη το είδος της πινελιάς και τα χρώματα που ήδη υπάρχουν καθώς και τις νέες κατευθύνσεις που δημιουργούνται.

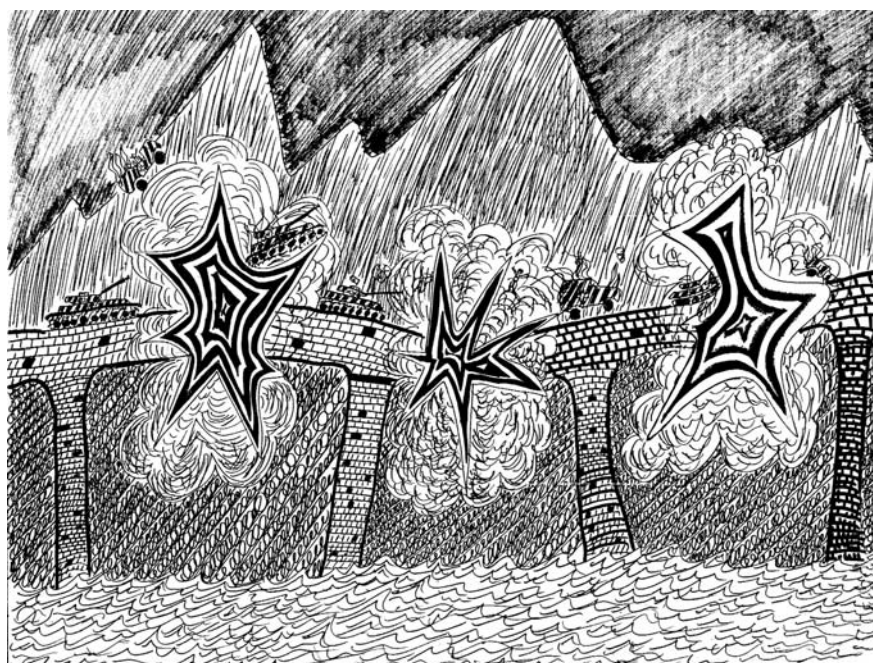
66. Η Νίκη της Σαμοθράκης περ. 190 π.Χ

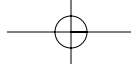
Στη «Νίκη της Σαμοθράκης» (εικ. 66) ο καλλιτέχνης χρησιμοποίησε δυναμικές γραμμές με τρόπο εκφραστικό. Αντίθεση αποτελούν οι καμπύλες που διασταυρώνονται διαγώνια μ' αυτές. Η ιδέα της αναπαράστασης της θεάς της νίκης που δε μένει για πολύ στον ίδιο τόπο ζωντανεύει όχι τόσο από την ίδια της την κίνηση, όσο από τις δυναμικές γραμμές οι οποίες σχηματίζουν ένα βέλος, δίνοντας την αίσθηση ότι είναι έτοιμη να προσγειωθεί στην πλήρη ενός πλοίου που αποτελούσε τη βάση του αγάλματος.

67. Μελέτη της σύνθεσης της εικόνας

68. Ο Χρήστος κατάφερε να αποδώσει την πιο δραματική στιγμή της μάχης, δημιουργώντας μια δυναμική σύνθεση. Τοποθετεί το κυρίως θέμα του στη μέση της ζωγραφικής επιφάνειας και τονίζει τις εκρήξεις με έντονες ακτινωτές φόρμες. Η γέφυρα συγκλονίζεται από την έκρηξη, καμπυλώνει και σπάει, ενώ τα στηρίγματά της συγκλίνουν. Το βουνό με το ανήσυχο σχήμα του συμμετέχει στην ένταση της στιγμής.

69. Δροσοσταλίδες πάνω σε κλαράκια που αποκρυστάλλωθηκαν καθώς φυσούσε ο άνεμος.

γ. Ο ρυθμός

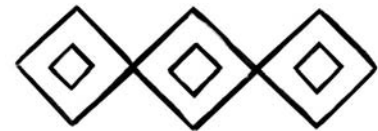
Ρυθμοί παντού

Η εναλλαγή των εποχών, η ακολουθία της μέρας με τη νύχτα, ο χτύπος της καρδιάς, η ανάσα μας, το βάδισμα, ο χορός, η μουσική, η αρχιτεκτονική αποτελούν μερικά μόνο παραδείγματα διαφορετικού τύπου ρυθμών. Η κανονική επανάληψη καθορίζει τη λειτουργία της φύσης της ζωής, αλλά και των έργων του ανθρώπου (εικ.70).

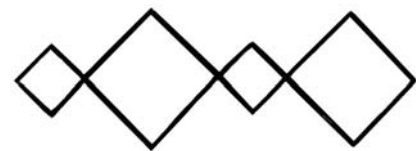
Διαφορετικοί ρυθμοί

Για να εκφράσεις ιδιαίτερα συναισθήματα, μπορείς να χρησιμοποιήσεις διάφορα είδη ρυθμών:

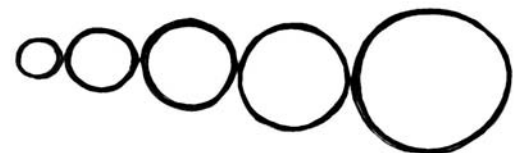
Η κανονική επανάληψη ίδιων σημείων, γραμμών, μορφών, χρωμάτων ή όγκων, δημιουργεί κανονικό ρυθμό (εικ.71). Η επανάληψη περισσότερων του ενός στοιχείων εναλλάξ κάνει το ρυθμό εναλλασσόμενο (εικ.72). Η κανονική μείωση ή αύξηση του ίδιου στοιχείου έχει ως αποτέλεσμα ρυθμούς που αναπτύσσονται ή που ελαττώνονται (εικ.73). Υπάρχουν όμως και άλλοι πιο ελεύθεροι ρυθμοί.

71. Κανονικός ρυθμός

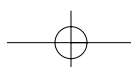
72. Εναλλασσόμενος ρυθμός

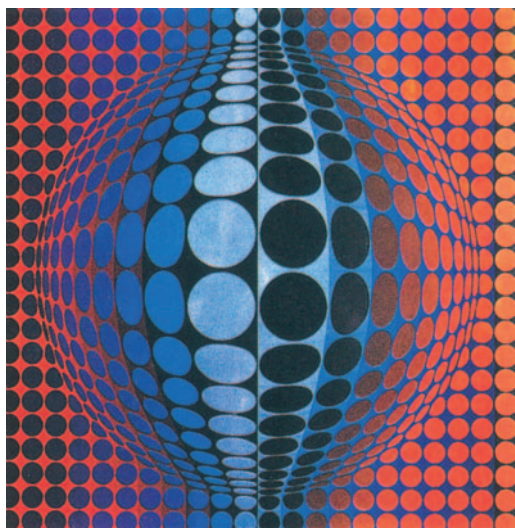

73. Αναπτυσσόμενος ρυθμός

70. Το Ερεχθείο 420-405 π. Χ. Ναός ιωνικού ρυθμού.

74. Βαζαρέλι «Vega-Fel» 1960. Οπ- Αρτ* Η σφαιρική διάταξη των γραμμών, η ρυθμική μεταβολή των διαστάσεών τους και η εναλλαγή των κόκκινων, μπλε και μαύρων κύκλων έχουν ως αποτέλεσμα την εντύπωση της συνεχούς κίνησης.

Στη διακοσμητική

Όταν ένα σχέδιο προορίζεται για να διακοσμήσει μια επιφάνεια, ένα αντικείμενο ή ένα μνημείο, χρησιμοποιεί συχνά τη ρυθμική επανάληψη.

Στην αρχιτεκτονική

Ο ρυθμός στην αρχιτεκτονική ταυτίζεται με το διεθνή όρο στυλ (style) και σημαίνει το σύνολο και τη συνοχή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του έργου, που προσδιορίζουν την τεχνοτροπία του ή την τεχνοτροπία μιας εποχής, όπως δωρικός ρυθμός, βυζαντινός, μπαρόκ, ροκοκό κτλ.

Πόσους ρυθμούς γνωρίζω;

 Σε συνεργασία με τους συμμαθητές σου, μπορείτε να κατασκευάσετε μια τρισδιάστατη μακέτα της Ακρόπολης, όπου θα ξεχωρίζουν όλα τα χαρακτηριστικά στοιχεία των αρχιτεκτονικών ρυθμών. Χρησιμοποιήστε χαρτόνια που θα τα χρωματίσετε ή και χαρτοπολτό.

Ζωγραφίζω τη μουσική

 Θα μπορούσες ακόμα να συλλέξεις διαφορετικούς ρυθμούς:

Με ένα μαλακό μολύβι ζωγράφισε γραμμές ακούγοντας διάφορα είδη μουσικής: αργό, γρήγορο, φρενήρη, ευέλικτο, μονότονο, διακοπτόμενο, ποικίλο κτλ. Προσπάθησε ν' ακολουθείς με την χειρονομία σου τον κάθε ρυθμό. Έπειτα διάλεξε απ' αυτούς όσους σ' ενδιαφέρουν και χρησιμοποίησέ τους για να συνθέσεις ένα δικό σου έργο.

 Ακούγοντας τη μουσική που προτιμάς φαντάσου τα χρώματα που θεωρείς ότι της ταιριάζουν (Κεφ. 2). Μ' αυτά ζωγράφισε σημεία, γραμμές και επιφάνειες αναπαριστώντας το ρυθμό της (εικ. 75).

75. «Ζωγραφική από ένα μουσικό κομμάτι με ποικίλους ρυθμούς» Νίκη Κ. 14 ετών

δ. Οπτική ζυγαριά

Οπτικά βάρη

76. Ομαδική εργασία μαθητών της Α Γυμνασίου με θέμα την ισορροπία. Κολλάζ

Πολλές φορές, κοιτάζοντας ένα έργο μας, έχουμε την εντύπωση ότι «γέρνει». Η αίσθηση του οπτικού «βάρους» εντοπίζεται σε κάθε εικαστικό έργο. Πραγματικά, αν παρατηρήσουμε προσεκτικά μια σύνθεση, θα διαπιστώσουμε ότι ορισμένα σημεία της έχουν μεγαλύτερη σημασία και περισσότερο «βάρος».

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του οπτικού «βάρους» είναι: το μέγεθος, το σχήμα, το χρώμα, η θέση που βρίσκονται μέσα στο έργο καθώς και ο αριθμός των αντικειμένων.

Ένα μεγάλο σχήμα είναι συνήθως βαρύτερο από ένα μικρό. Τα κάθετα σχήματα είναι βαρύτερα από τα πλάγια. Οι κανονικές, γεωμετρικές φόρμες είναι βαρύτερες από τις ακανόνιστες. Τα έντονα χρώματα δίνουν την αίσθηση ότι είναι βαρύτερα από τα απαλά. Όλες αυτές οι αξίες είναι βέβαια σχετικές, διότι ανατρέπονται διαρκώς ανάλογα με τους συσχετισμούς που δημιουργούνται μεταξύ τους.

Σ' ένα εικαστικό έργο είναι απαραίτητο τα «βάρη» να ισορροπούν μεταξύ τους.

Ρυθμίζοντας τα οπτικά βάρη οι καλλιτέχνες πετυχαίνουν να συγκεντρώσουν την προσοχή του θεατή σε συγκεκριμένα σημεία του έργου τους και μ' αυτό τον τρόπο να μεταδώσουν τα μηνύματά τους.

Ισορροπώ

👉 Κόψε ή σχίσε ένα χρωματιστό χαρτί σε μικρά σχήματα διαφορετικών μεγεθών. Τοποθέτησε πάνω σ' ένα τετράγωνο χαρτί τόσα κομμάτια όσα χρειάζονται για να ισορροπήσουν οπτικά. Κόλλησε το έργο σου μαζί με τα έργα των συμμαθητών σου σ' ένα μεγάλο χαρτόνι υπολογίζοντας την ισορροπία του συνόλου (εικ. 76).

👉 Το ίδιο μπορείς να κάνεις και με τρία χρώματα. Εδώ πρέπει να προσέξεις και τα χρωματικά βάρη. Μπορείς να αντικαταστήσεις τα σχήματα με φυσικές ή διακοσμητικές μορφές.

77. Χ. Γκρι «Νεκρή φύση απέναντι από το ανοιχτό παράθυρο» 1923

Ο Γκρι (εικ.77) ισορροπεί τα οπτικά βάρη των ανοιχτών και των σκούρων, τοποθετώντας τα ανοιχτά χρώματα στις μικρές φόρμες (σχήματα) και τα σκούρα στις μεγάλες. Ολόκληρη η σύνθεση ζυγίζεται με βάση έναν κάθετο άξονα ο οποίος λειτουργεί όπως ο άξονας μιας ζυγαριάς και αρχίζει από το φύλλο του βιβλίου για να καταλήξει στο πόδι του τραπέζιου.

78. Νεολιθική εγχάρακτη καθισμένη μορφή σε βότσαλο Τελευταία Παλαιολιθική ή Μεσολιθική περίοδος

79. Κ. Μπρανκούζι «Το φιλί» Μάρμαρο 1907

80. Σφραγιδόλιθος από την Κνωσό από αιματίτη, περ. 1400 π. Χ.

ε. Καλλιτεχνικές συνθέσεις

Βασικοί κανόνες σύνθεσης παρατηρούνται στα έργα τέχνης από την αρχαιότητα. Το μέγεθος, η τοποθέτηση, τα χρώματα, οι φόρμες, ακόμα και το σχήμα του κάδρου αποτελούν για τον καλλιτέχνη άλλοτε αφετηρία έμπνευσης και άλλοτε αποτέλεσμα μελέτης. Στα περισσότερα έργα τέχνης όλων των εποχών διακρίνουμε μια προσπάθεια οργάνωσης.

- Ο δημιουργός της νεολιθικής εποχής παρατηρώντας το βότσαλο, φαντάστηκε μια καθισμένη μορφή σε εμβρυϊκή στάση κι έτσι αξιοποίησε το σχήμα του με τον καλύτερο τρόπο. Το ωοειδές σχήμα του βότσαλου επαναλαμβάνεται σε οριζόντια κατεύθυνση στο κεφάλι, ενώ αντίθεση αποτελούν τα μέλη τα οποία επισημαίνονται με ευθείες, που σχηματίζουν τρίγωνα (εικ.78).

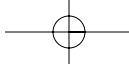

81. Π. ντέλλα Φρανσέσκα «Η βάπτιση του Χριστού» 1440-1445

- Στην εικόνα 80 ο κύκλος που διάλεξε ο καλλιτέχνης να εντάξει το θέμα, μοιάζει να εγκλωβίζει τον ταύρο, ο οποίος λυγίζει και σπαρταράει κάτω από την επίθεση της λέαινας. Τα σώματα και τα πόδια των ζώων δημιουργούν άνισες γωνίες, που αναπτύσσονται ρυθμικά στο χώρο, τονίζοντας την ένταση της σύγκρουσης. Οι μορφές γεμάτες δυναμισμό, αποδίδονται αφαιρετικά με κυρίαρχα στοιχεία τον κύλινδρο και τη σφαίρα.

82. Εξηκίας «Ο Αχιλλέας και ο Αίας παίζουν πεσσούς» Μελανόμορφο αγγείο περ. 540 π. Χ.

3 Οργανώνω

83. Ραφαήλ «Η Παναγία από καθέδρας» 1514

84. «Η μούσα Θάλεια» Ψηφιδωτό 3ος αι.

• Το 1437 ο αρχιτέκτονας και θεωρητικός της τέχνης Αλμπέρτι επινόησε τον όρο «σύνθεση» για να περιγράψει την εφαρμογή των μαθηματικών στην οργάνωση του έργου τέχνης. Πίστευε ότι η αρμονία των στοιχείων του έργου αποτελεί μικρογραφία της θείας δημιουργίας. Στη «Βάφτιση του Χριστού» (εικ. 81) το θρησκευτικό νόημα του έργου απορρέει από τη γεωμετρία. Ο κύκλος (ουρανός, πνεύμα) βρίσκεται πάνω από το ορθογώνιο (γη, ύλη). Το Άγιο Πνεύμα είναι στο κέντρο του ουρανού, ενώ ο Χριστός αποτελεί τον άξονα της σύνθεσης που συνδέει τη γη με τον ουρανό. Πρόκειται για μια συμμετρική σύνθεση.

Κρίνω και συγκρίνω

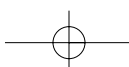
- ☞ Τι κοινό και ποιες διαφορές παρατηρείς στη σύνθεση των εικόνων 83 και 84;
- ☞ Ποια από τα έργα που εικονίζονται στις σελίδες 33-34 είναι συμμετρικά; Περίγραψε τα στοιχεία της συμμετρίας.
- ☞ Με βάση ένα έργο της επιλογής σου κάνε μια μελέτη της σύνθεσης των χρωμάτων, όπως στις εικόνες 85, 86.

85. Χ. Βαν Άικ «Το ζεύγος Αρνολφίν» 1434.

86. Μελέτη της σύνθεσης των θερμών και ψυχρών χρωμάτων της εικόνας 85 από μαθητή της Α' Γυμνασίου

Τι θυμάμαι;

- Γιατί χρειάζεται να οργανώνεις το ζωγραφικό σου χώρο;
- Ποια ερωτήματα απασχολούν συνήθως τους καλλιτέχνες πριν αρχίσουν την κατασκευή του έργου τους;
- Μπορεί η κατανομή του ζωγραφικού χώρου να εκφράσει ιδέες και συναισθήματα;
- Τι είναι η σύνθεση και πώς λειτουργεί στο έργο Τέχνης;
- Βρες δυο έργα από το βιβλίο σου με παρόμοια σύνθεση.
- Διάλεξε τη σύνθεση που σου αρέσει από τα έργα του βιβλίου σου και εξήγησε τους λόγους της προτίμησής σου.
- Με ποια λογική οργανώνεται μια σύνθεση;
- Αν ήθελες να εκφράσεις τα συναισθήματά σου, ποιου έργου τη σύνθεση θα διάλεγες;
- Βρες ένα παράδειγμα ρυθμού από τη φύση και ένα από τα ανθρώπινα έργα.
- Μπορείς να εντοπίσεις πού βρίσκεται το κύριο οπτικό βάρος στην εικόνα 57 (Τέρνερ) και ποιο μήνυμα θέλει να μεταδώσει ο καλλιτέχνης συγκεντρώνοντας την προσοχή του θεατή σ' αυτό το σημείο;

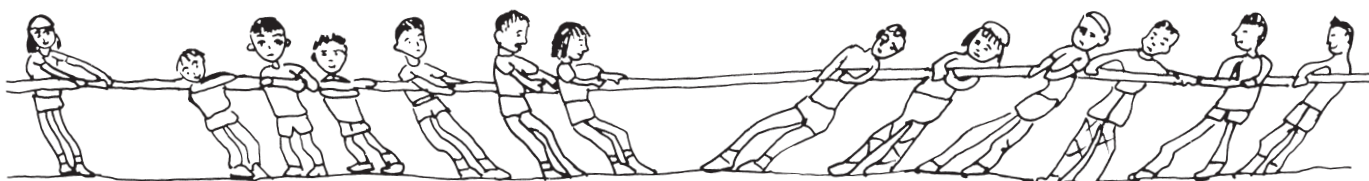
Γλωσσάρι

Αρμονία: Η κανονική σχέση των μερών προς το σύνολο, σωστή αναλογία, η σωστή διάταξη.

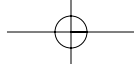
Οπ- Αρτ (Optical Art), (εικ. 74): Εικαστικό ρεύμα αφηρημένης τέχνης που αναπτύχθηκε στη δεκαετία του '60. Οι καλλιτέχνες που ανήκουν στην Οπτική Τέχνη με την κατάλληλη χρήση των πλαστικών μέσων (των γραμμών του σχήματος, των χρωμάτων και της σύνθεσης), δίνουν την ψευδαίσθηση της διαρκούς κίνησης. Κύριος εκπρόσωπος είναι ο Β. Βαζαρέλυ.

Ζωρζ Σερά (Seurat Georges 1859-91), (εικ. 65): Γάλλος ζωγράφος. Διατύπωσε τη θεωρία για την απόδοση του χρώματος και του φωτός που έγινε γνωστή με τον όρο Πουαντιγισμός ή Ντιβιζιονισμός .

Κώστας Τσόκλης (1930), (εικ. 63): Σύγχρονος Έλληνας εικαστικός καλλιτέχνης. Τα έργα του που είναι αφαιρετικά, εισάγουν το θεατή σε μια πραγματικότητα διαφορετική από την ορατή. Έχει πειραματιστεί εισάγοντας στα έργα του φυσικά υλικά ή πραγματικά αντικείμενα, που δημιουργούν διάφορες μορφές οφθαλμαπάτης. Έχει παρουσιάσει κατασκευές, εγκαταστάσεις, εφήμερα έργα, video κ. ά.

87. «Η Ισορροπία» Σχέδιο μαθητή.

4. ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Μορφικά στοιχεία*. Μορφοποίηση*

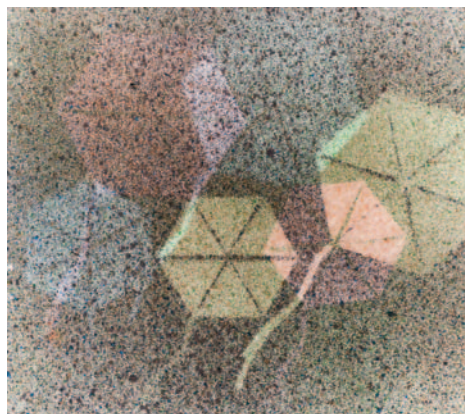
88. Οι αμπελώνες στο χιονισμένο τοπίο γίνονται αντιληπτοί ως σύνολο σημείων.

α. Αρχίζοντας μ' ένα άγγιγμα

Το σημείο

Με το άγγιγμα του πινέλου σου στο χαρτί, το πρώτο ίχνος που θα δημιουργήσεις είναι ένα σημείο. Συνήθως δεν του δίνεις καμία σημασία κι όμως το μικρό αυτό σημάδι έχει τη δική του αξία στην εικαστική γλώσσα. Το σημείο, η γραμμή και η επιφάνεια αποτελούν τα πλαστικά στοιχεία (το αλφαβητάρι) του σχεδίου.

Το εικαστικό σημείο, σε αντίθεση με το γεωμετρικό, έχει και σχήμα και διαστάσεις. Ανάλογα με τη θέση του, το μέγεθος, το χρώμα και τη σχέση του με τα υπόλοιπα σχήματα, αποκτά διαφορετικό νόημα και συμβολισμό. Πολλά σημεία μαζί δημιουργούν μια σύνθεση. Στη Μοντέρνα Τέχνη, το σημείο πολλές φορές χρησιμοποιήθηκε σαν το μοναδικό στοιχείο της σύνθεσης. Στη φύση, καθετί που κοιτάζεις από μακριά, τις περισσότερες φορές, το αντιλαμβάνεσαι σαν σημείο. Το ίδιο συμβαίνει και με τα σύνολα των μικρών πραγμάτων: τις σταγόνες, τα έντομα, τα βότσαλα, τις φυλλωσιές κτλ.

89. «Χαρταετοί» Ελένη Κ. 13 ετών

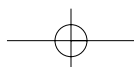
90. Γκ.Νοβέλλι «Μια ανατολή για τη Μαρίνα» 1964 Ο Νοβέλλι ζωγράφισε μια λυρική και δυναμική ταυτόχρονα σύνθεση χρησιμοποιώντας σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα σημεία.

Μαγικές εικόνες

👉 Κάνε μια μεγάλη ποικιλία σημείων. Για να το πετύχεις, πρέπει να χρησιμοποιήσεις στρογγυλά και τετράγωνα πινέλα, διαφορετικών μεγεθών ή μαλακό μολύβι, παστέλ κτλ. Ζωγράφισε με διάφορους τρόπους: απαλά, δυνατά, προσεκτικά, γρήγορα, ρυθμικά, ακατάστατα, χτυπώντας το πινέλο στο χαρτί, πιτσιλώντας κτλ.

Έπειτα αφάιρεσε από ένα χαρτονάκι ένα τετράγωνο 10x10 εκ. και κίνησε το χαρτόνι με το κενό πάνω στο ζωγραφισμένο χαρτί σου, διαλέγοντας το τμήμα με την πιο ενδιαφέρουσα ρυθμική σύνθεση. Σημείωσε μ' ένα μολύβι τα μέρη που έχεις επιλέξει μ' αυτό τον τρόπο και κόψε τα. Κάνε ομάδες με 4-6 τετράγωνα απ' αυτά και τοποθέτησέ τα σ' ένα μεγάλο χαρτόνι. Αλλάξέ τους θέσεις πολλές φορές για να βρεις τη θέση στην οποία ισορροπούν οπτικά και κόλλησέ τα, αφού πρώτα υπολογίσεις τις αποστάσεις μεταξύ τους.

β. Με μια κίνηση

Η γραμμή

Η περιπέτεια της γραμμής

Η γραμμή, που τόσο συχνά χρησιμοποιείς στη ζωγραφική, γεννιέται από την κίνηση του χεριού σου. Είναι η τροχιά που διαγράφει ένα σημείο στη ζωγραφική επιφάνεια.

Στη φύση θα συναντήσεις γραμμές σαν πορείες κάποιας κίνησης. Οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν τη γραμμή άλλοτε ως περίγραμμα και άλλοτε ως κύριο στοιχείο μιας επιφάνειας. Στη γλυπτική και την αρχιτεκτονική οι γραμμές αναπτύσσονται στο χώρο.

Υπάρχουν διάφορα είδη γραμμών: κάθετες, οριζόντιες, πλάγιες, ευθείες, καμπύλες, ελεύθερες, κυματοειδείς, διακεκομμένες κ.ά.

Στο εικαστικό έργο η κάθε γραμμή έχει και το δικό της, ιδιαίτερο χαρακτήρα, που προσδιορίζεται από τις εμπειρίες του ανθρώπου, για παράδειγμα, η οριζόντια υποβάλλει την ηρεμία, η κάθετη τη σταθερότητα και την αυστηρότητα, η πλάγια την ανησυχία κτλ.

Πολλές γραμμές μαζί δημιουργούν μια σύνθεση της οποίας η σημασία εξαρτάται από το πλήθος, τη θέση, τη διάσταση, την κατεύθυνση και το πάχος τους, καθώς και τη σχέση τους με τα γύρω σχήματα.

Με τη δική σου τη γραμμή

👉 Άφησε αυθόρμητα το χέρι σου ελεύθερο να τρέξει πάνω στο χαρτί, κάνοντας μια γραμμή που να καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της ζωγραφικής σου επιφάνειας. Κοίταξε απ' όλες τις πλευρές το σχήμα που δημιουργήθηκε και συνέχισέ το για να φτιάξεις ένα παράξενο πρόσωπο ή ένα πλάσμα της φαντασίας σου, προσθέτοντας διαφορετικά είδη γραμμών.

👉 Ζωγράφισε με μονοκονδυλιά ένα γνωστό αντικείμενο.

92. Η πρώτη γραμμή

91. Δ. Μυταράς «Μορφή» 1986

Η μορφή σχεδιάστηκε με μια γρήγορη και δυναμική γραμμή, η οποία δεν περιγράφει τη φόρμα αλλά πλουτίζει με δυναμισμό την εκφραστικότητα του έργου.

93. Στην παλιά πόρτα διακρίνονται οι φυσικές γραμμές των νερών του ξύλου και οι τεχνητές γραμμές της κατασκευής της.

γ. Η μορφή

94. Γ. Μπουζιάνης
«Μητέρα και γιος» 1931.
Ο καλλιτέχνης σχεδιάζει
τα πρόσωπα σαν κύκλους.

Η γλώσσα των μορφών

Αν οι δυο άκρες μιας γραμμής πλησιάσουν η μία με την άλλη ή ενωθούν μεταξύ τους, δημιουργούν ένα σχήμα. Οι κηλίδες επίσης των χρωμάτων δημιουργούν σχήματα. Τα σχήματα παριστάνουν άλλοτε φυσικές μορφές (πρόσωπα, ζώα κ.ά.) και άλλοτε γεωμετρικές (κύκλους, τετράγωνα, τρίγωνα). Κάθε μορφή είναι ένα κομμάτι της ζωγραφικής επιφάνειας που έχει ένα περίγραμμα, το πάνω και το κάτω μέρος, τις πλευρές του και μια κατεύθυνση (οριζόντια, κάθετη, πλάγια). Μπορεί να είναι συμμετρική (με κανονικές αναλογίες) ή ασύμμετρη (με ακανόνιστο σχήμα). Ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τις μορφές εξαρτάται από τη θέση τους στη ζωγραφική επιφάνεια (πάνω-κάτω, δεξιά-αριστερά) και τη σχέση τους με τα υπόλοιπα σχήματα (μεγαλύτερη-μικρότερη, ψηλότερη-κοντώτερη, φαρδύτερη-στενότερη).

Στη γλυπτική και την αρχιτεκτονική οι μορφές είναι τρισδιάστατες.

Κάθε μορφή έχει το δικό της νόημα και χαρακτήρα: Οι κυκλικές μορφές θεωρούνται κλειστές και συγκεντρωμένες. Οι τριγωνικές είναι γεμάτες ένταση. Οι τετράγωνες είναι στατικές και συμμετρικές. Παρόμοιο χαρακτήρα έχουν και οι τρισδιάστατες μορφές: οι σφαιρικές, οι κυβικές και οι πυραμιδοειδείς.

95. «Καθαρή Δευτέρα» Γιάννης Λ. 12 ετών
Ο Γιάννης έφτιαξε τις πολυκατοικίες σαν παραλληλόγραμμα και τους χαρταετούς σαν πολύγωνα.

